

V. Westhuis

KRUIPNIEUWS 4e JAARGANG No 1.
OCTOBER 1941

== JANSBERG NUMMER ==

VAN DES REDACTEURS PEN
=====

Wanneer je dit Kruiptnieuws in handen krijgt, schrijven we alweer October, en zijn we allang weer aan onze dagelijkse bezigheden. We hebben al juist onze Herfstweekends achter de rug, kortom, we zijn een nieuw jaar begonnen. Immers voor je gevoel is het toch, alsof er na de vakantie een nieuw jaar begint, al hebben we dan nog steeds dezelfde kalender.

Nu wil een oud gezegde, dat het niet wel is, om te zien, toch moeten we nog steeds weer terugdenken aan de apotheose van het juist afgelopen jaar: ons Zomerkampje in Milsbeek. Voor hen, die er geweest zijn, is het een unieke herinnering; voor hen, die er niet konden komen als een sproke, te schoon om waar te zijn. Eigenlijk doet elk woord dat omtrent het kamp gezegd wordt afbreuk aan het schone, waarvoor de mens geen woorden heeft gemaakt. Toch is het anderzijds goed, ons te realiseren, dat we in een tijd als deze nog zoiets mochten beleven. Er zijn lieden, die dit erg vinden; zij willen, dat ieder zich in een rouwkleed steekt, want er gebeurt toch zoveel ernstigs om ons heen. Laat hen bedenken, dat juist de ernst van de maatschappij sterke mensen eist, om het leven te kunnen doorstaan.

En sterker kwamen wij terug, na een week intens natuur beleven. Dit beleven deden we met als leidraad de sociologie. Die vormde het skelet, waardoor ons kamp zo sterk was. Er is hard gewerkt in Milsbeek en dat bracht die prachtige stemming in het kamp, waardoor er geen enkele hapering was. Nu hebben we besloten, naar de wens, die op de jaarvergadering te Garderen werd geuit, het werk, d

in Milsbeek werd verricht, niet in één of ander partieu -
 lier boekje te laten staan, doch de aldaar verzamelde ge-
 gevens op te dissen in Kruijnieuws, en wel in drie gedeel-
 ten, waarvan je dan hier het eerste ziet, de Jansberg be-
 treffende. De volgende delen verschijnen in de volgende
 Kruijnieuws-afleveringen, zodat je achtereenvolgens een o-
 verzicht krijgt, wat er in die buurt te beleven valt. Het
 is een steun voor je herinneringen, en kan je bij een la-
 ter bezoek van pas komen.

HOLCUS.

PLANTENGEMEENSCHAPPEN VAN DE JANSBERG

=====

I. De eikenberken- en eikenhaag eukenbossen.
 -----door Johan Dijk.

Stoer en toch met fijne schakeringen in zijn ruige
 oppervlakte stijgt de groene Jansberg op uit het Maasdalen.
 Toen uit het Noorden het landijs opschoof, dat met tongen
 de ondergrond omwoelde en voor zich uit en ter weerszijden
 heuvels opplooidde, werd hij gevormd als zuidelijk sluitstuk
 van twee stuwwallen: de een westelijk van Beek-Ubergen -
 Groesbeek, de ander ten zuiden van Kranenburg.

Ingebed in wat nu de kom van Groesbeek heet, lag de
 ijstong. Later bij milderwordend klimaat, vertoonde hij
 smeltverschijnselen, zodat tengevolge van de heuvelafslui-
 ting een stuwmeer ontstond. Zand- en kleibestanddelen uit
 het ijs zetten zich af in het meer, de klei het laatst en
 het langzaamst. Nu dalen de noordglooiingen van de Jans-
 berg af in de kom van Groesbeek bedekt met een grondsoort,
 die op löss lijkt zonder het te zijn: bruin, kruimelend en
 goed waterbindend - zavel. De helling is zwak; over 1½ km.
 dalen we slechts 30 meter. De zuidzijde van de Jansberg
 biedt een geheel andere aanblik; steil valt ze in het dal
 van de Maas: over 100 meter in horizontale richting dalen

er 50. Hier sneed de Maas in een waterrijke periode na de ijstijd de lage en zwak hellende heuvelvoet af. Waren de noordhellingen uitermate geschikt voor akkerland en ook al eeuwenlang daarvoor in gebruik, de zuidzijde werd ongemoeid gelaten. In een zuidelijker klimaat had men er wijngaarden aangelegd; voor andere gewassen was de helling te steil. Nu bezitten we een ruig beboste berg, die door wisselvalligheden in de voedseltoestand grote verschillen in de aard der begroeiing vertoont. Behalve de duinstruwelen, en de uiterwaarden-bossen zijn alle bostypen er min of meer vertegenwoordigd en vaak heel mooi. Dat er grote verschillen in bodemgesteldheid zijn ligt voor de hand: de helling is immers een door de Maas gesneden coupe door een veelheid van praeglaciale lagen, die het ijs opplooiden. Allerlei gronden komen nu aan de oppervlakte: kleien, zanden, grinden, doorlaatbare- en bijna waterdichte en alle mogelijke tussenvormen. Sommige plekken op de berg zijn van oorsprong dus veel rijker dan andere. Maar nog groter is de rol van het regenwater, dat op grotere of kleinere afstand onder en soms langs de oppervlakte afstroomt en bij zijn weg omlaag in samenwerking met humuszuren op de ene plaats mineralen oplost en op andere plaatsen weer afstaat aan de planten. Grote stukken dragen hierdoor het veelwissende woud, het eiken-haagbeukenbos, terwijl vaak temidden van voedselarmere vegetaties enclaves van dit bos optreden.

Op de hoogste delen van de berg, waar voedselarm zand de oppervlakte vormt, groeide van ouds het droge zomereikenberkenbos; een licht en laag bos van zomereik, ruwe berk, esp en lijsterbes, dat zijn levenscyclus eerst laat in het voorjaar begint. Tegen het einde van Mei pas komt een kenmerkende soort als de adelaarsvaren tot ontwikkeling, gaat het dalkruid bloeien, toecien de schijnbaar dode pollens van bochtige smele zich met nieuw groen en hangen witte bloeiklokjes tussen de resp. glimmende en doffe bladen van de rode- en blauwe bosbes. Het is een weinig bestendig bos; als de omstandigheden tegen zijn, degenerceert het gemakkelijk tot heide. En de omstandigheden waren tegen: de mens stuurde zijn vee er in. Pas in de vorige eeuw werden deze

heiden omgezet in dennenplantages, die nu geleidelijk vervangen worden door een gemengd bos door het inzetten van eiken (zomer-, winter- en Amerikaanse eik) en het onderplanten van lorken, tamme kastanjes en Amerikaanse vogelkersen. Het ligt dus voor de hand, dat het droge zomereikenberkenbos slechts spaarzaam vertegenwoordigd is.

Geheel anders staat het met een andere subassociatie van het Querceto-betuletum, nl. van de wintereik, welke we op het bovenste deel van de helling, onder gunstiger omstandigheden dan de vorige subass. regelmatig aantreffen. Het onderscheidt zich door de afwezigheid van een aantal uitgesproken "zure" soorten als rode bosbes, liggend walstro en bronsmos, en de aanwezigheid van soorten, die iets hoger eisen stellen: ruige, witte en grote veldbies, valse salie, mispel en nog enige andere en niet te vergeten: de wintereik. Toch moeten we met de wintereik oppassen: iets noordelijker op het Jansbergcomplex op de zg. Kiekberg zonden we hem (opname D.390) als overheersende boom in een bos, dat naar zijn aanblik en zijn soortensamenstelling onmiskenbaar aan de zomereik was gewijd; het was een wintereiken a a n p l a n t. Het echte wintereikenberkenbos verdraagt zich echter direct door zijn uiterlijk. Het is een goed gesloten bos van hoog opgaande eiken en berken boven een lagere boomlaag. De opgenomen exemplaren op de Jansberg (opm. D 366 en D 373) waren hiervan goede voorbeelden.

Veel hogere eisen aan de voedselvoorziening stelt het eiken-haagbeukenbos, de hoogst ontwikkelde, sterkst gedifferentieerde plantengemeenschap, die in Nederland voorkomt. We vinden het op de Jansberg in verschillende subass. Het droge, zg. muurrijke - hoewel de grootbloemmuur evengoed in de andere subassociaties voorkomt - eikenhaagbeukenbos het spaarzaamst en dan nog alleen fragmentair. Slechts aan de bovenrand van de zavel, gedrongen tussen het zomereikenberkenbos, dennenplantages en de akkers, vinden we in April - want dit bos leeft intens en begint zijn cyclus vroeg - de sleetdoornstruwelen witbloeiend op het zwarte hout met een enkele haagbeuk en hazelaar en een bodem bespikkeld met terre anemonenbloemen, waartussen toefen grootbloemmuur bloe-

ien en kussens rimpelige sterretjes van het rimpelmos dof-groen afsteken. Enkele "zure" soorten, die pas later in het jaar tot ontwikkeling komen, als bochtige smele, vossenbes en hengel, differentiëren de subassociatie. Vermoedelijk werden voor vele eeuwen de glooiingen van de kom van Groesbeek geheel ingenomen door dit bos, dat zich zo uitnemend voor de verwerking tot akkerland leent. Een onderzoek van de akkergrond naar typische bodemprofielen van dit bos, dat sommigen voor onze klimax houden, zou het vermoeden kunnen bevestigen.

Overal, waar voedselrijk grondwater de oppervlakte voldoende dicht nadert, dit is langs de onderste helft van de helling, op bijna het hele westelijke deel van de berg, vinden we de gezelschappen, die tot de vochtige subassociatiegroep van het eikenhaagbeukenbos behoren. Een geheimzinnig duister heerst in dit bos; stags van bladerdekken zeven het licht. Heel hoog rijzen eiken op, een enkele es en soms een els; in hun schaduw vormen haagbeuken en jongere eiken een tweede boomlaag. Daartegen sluit aan een dicht struikgewas: hazelaar en haagbeuk, karmoelje, wegedoorn, papenmuts, meidoorn en zoete kers. En deze beschadwt een kruidlaag, waarin in de hoogzomer soorten als brandnetel opvallen, het sierlijk langgenaalde reuzenzwenkgras, wuivende gierstgraspluimen, frisgroene wijdaarzegge en de veldjes gele dovenotel en maagdepalm, die geelblauwe mozaïeken vormden op groene achtergrond, toen de boombladen pas ontloken en zonnestralen nog over de kruiden spelen konden. Toen bloeide ook de mysterieuze rapunzel en hadden bosanemoon en klaverzuring reeds hun tijd gehad.

Op verschillende plaatsen nemen krachtige beuken deel aan de overkoepelende boomlaag en in tegenstelling tot wat we in het westen waarnemen, wordt de kruidengroei er niet minder door. Tengevolge van nog onvolledig opgehelderde oorzaken blijkt de beuk er "thuis te horen". We hebben te maken met een speciale subassociatie, die van 't Lieve-vrouwen-bedstro. En al ontbreekt deze soort in onze opnamen (D 360, H 28), een andere differentiërende soort uit het beukenverbond, het fijne éénbloemparelgas, staat

er overvloedig. Waar de grond natter wordt dan het vochtige eikenhaagbeukenbos lief is en het water voedselrijk blijft, treedt een andere subassociatie op: het drassige, moerasspireaerijke eikenhaagbeukenbos. Elzen nemen hier, gelijkberechtigd met de eiken, deel aan de boomlaag en uit de zwarte soppige humus schieten naast de echte E.H.-bosplanten hoge, vochtminnende kruiden op: engelwortel en valeriana, wederik, moerasspiraea en op de minder gesloten plaatsen koninginnekruid. Soorten, die in het Kolinion een zelfstandig hartje Leiden, maar als ondergeei in drasse, voedselrijke bossen willen voorkomen. In de struiklaag pronkt de gelderse roos met glimmend rode bessen. Hop zou zich tussen bomen en struiken kunnen slingeren, wat echter op de Jansberg niet plaats vindt. Alles wijst er op, dat we met een nauwe overgang naar het elzenbos te maken hebben, dat op de allernatste plaatsen staat en zich door de afwezigheid, althans het uiterst spaarzaam voorkomen van E.H. planten onderscheidt.

Het oostelijk deel van de Jansberg draagt meer naar boven overwegend naaldbossen. De uiterst zure coniferenhumus zal er zeker toe bijgedragen hebben, dat het regenwater de helling er onder gemakkelijker zijn zouten ontnemen kon. Mogelijk ook was de helling eronder reeds van nature armer aan mineralen. Hoe dan ook, waar het grondwater weer dicht de oppervlakte nadert, dus op de helling beneden het slangenpad verschijnt geen vochtig of dras eikenhaagbeukenbos, noch een elzenvegetatie. We zien een begroeiing van eiken met ruwe en zachte berken, wilbomen en metershoge adelaarsvarens (Opn. H 48, die niet de meest typische begroeiing weergeeft). Op de bodem hebben de stijve bulven van het pijpestrootje de slappe pollen bochtige smele vervangen. We bevinden ons voor een pijpenstrootjesrijk zomereikenbos, waaronder een gagelstruweel aansluit, dat ons in het voorjaar verrast met pollen bloeiende anemonen en een enkele rapunzel. Dat zijn die enclaves, waarvan we in het begin melding maakten. In grote verscheidenheid treden op de begroeiingen, die tot het Allion, het elzenverbond, gerekend worden.

II. H e t A l n i o n

Door Gerrit Harmsen en Johan Dijk.

In grote verscheidenheid treden de begroeiingen, die tot het Alnion, het elzenverbond gerekend worden op. Het Alnetum zelf, het elzenbos, treffen we, afgezien nog van de bronnetjesbossen, aan in twee duidelijk te onderscheiden typen: het ene langs een groot deel van de bergvoet, op vlak terrein met bijna stilstaand water, het andere op de onderste delen van de helling, waar het voedselrijke grondwater over of iets onder de oppervlakte stroomt.

Het eerst bekijken wij het horizontale type, een vrij smalle strook van stoelvormig uitgegroeide elzen, een enkele vuilboom en wat eiken (Opn. D 363). Vanaf de bergzijde dringt een hazelaar in de struiklaag, van de andere kant wat wilgen, bastaarden, waarin de geoorde wilg te herkennen is. De kruidlaag is mager, in de schaduw van de elzen vinden we de resten van een reeks moerasplanten als riet, pluimstruisriet, lis, moeraspiraea, kattenstaart, dotter, zeggen, kale jonkers, e.d. Op de zware elzenstobben, want ons bos wordt sedert lang als houtproducent uitgebuit, groeit veel gewoon sterremos. De enigszins trouwe kensoorten als groot springzaad, zwarte aalbes, hop en uitgerekte zegge ontbreken. De laatste vonden we wel in het zogenaamde kleine bronnetjesbos. De moerasbossen vormden dan ook allermint een gesloten gemeenschap, zoals de andere bossen, waar een bepaalde boomlaag correspondeert met een struik-, kruid- en moslaag van constante samenstelling. Alleen de boomlaag is typisch, de andere etages variëren met vochtigheid en voedselrijkdom van de bodem en de graad der beschaduwing.

Op enkele plekken aan de westelijke bergvoet was het bos pas gekapt. We zien hoe de kruidlaag hiervan profiteert. Manshoge vlamrende kattestaarten, dichte groepen oeverzegge, uitstaande pitruspollen, rietveldjes, wederik, leverkruid, moeraszegge, het doet aan de basiphiele bloemrijke molinionevegetatie denken, die eveneens een iets stikstofhoudender standplaats hebben dan de gezelschappen van

de in Nederland vrijwel ontbrekende basikliene subass. - groep van het Molinietum. Deze vegetatie vertelt ons tevens iets over het ontstaan van het elzenbos, dat we opvatten als het eindstadium van de eutrophe verlanding. Zeggesoorten, riet e.d. zijn waarschijnlijk overblijfselen uit een der oudere verlandingsstadia. In dit gedeelte is de moslaag eveneens mooi ontwikkeld; hakig veenmos, gewoon sterremos en thujamos domineren.

Een geheel andere aanblik biedt het elzenbos van de hellingen (opname D 164). Hier zijn de gunstiger lichtinval, waarbij de zonnestralen de kruidlaag kunnen bereiken, en het krachtige bewegende en daardoor goed zuurstofhoudende grondwater de onderscheidende oecologische factoren. Els en eik komen in de boomlaag voor. De struik- en kruidlaag vormen samen één ondoordringbaar struweel. Gelderse roos met trossen rode bessen getooid, hazelaars, geoorde wilg, vuilboom, bramen, forse koningsvarens, reuzepaardenstaarten, moeraszegge en leverkruid groeien in dichte mengeling dooreen. In de moslaag domineren thuja- en kussentjesmos, benevens wimpermos, waarvan we hier een van de weinige vindplaatsen in Nederland hebben. Soorten als reuze paardenstaart en bittere veldkers, die beide bewegend water nodig hebben, wijzen op een zwakke verwantschap met het bronnetjesbos.

Langs de gehele bergvoet vinden we, een paar ontginningen daargelaten, een reeks vennen en broeklanden. Van west naar oost gaande achtereenvolgens de Geuldert, het Helse ven en het westelijk Koningsven. Hun noordelijke zoom wordt gevormd door het reeds genoemde horizontale elzenbos. Daartegen sluit aan een meestal smalle, maar soms brede strook hoogopgaand struikgewas van wilgen en vuilboom, waaronder riet, pluimstruisriet en zeggen groeien. Van de noordzijde dringen er elzen in door, van de andere kant gageelstruiken. We hebben te maken met het mesotrophe sporken-wilgenbroek. Deze vegetatie is hier zuurder en voedselarmer dan het aangrenzende elzenbos, dat aan zijn humus de voedingszouten uit het toevloeiende water vastlegt en tegenhoudt. Opname D 71 geeft een elzenindringsta-

TABEL I

HET QUERCETO - CARPINETUM

Oprname No.	D360	H 28	H 34	D370	D372	D384	H 33	
Oppervlakte	200	100	40	50	30	200	30	m ²
Expositie	10 ^z zw	30 ^w	7 ^w	20 ^z	vlak	5 ^z zw	vlak	
Boomlaag hoogte	-25	-30	-10	-15	-20	-20	-25	m
Boomlaag dekking	90	90	100	60	90	100	70	%
Quercus robur	3	3	.	.	.	4	4	Zomereik
Fagus silvatica	2	3	4	Beuk
Alnus glutinosa	2	Zwarte Els
Carpinus betulus	2	Haagbeuk
Corylus avellana	.	.	2	Hazelaar
Sambucus nigra	.	.	2	Vlier
Salix cf viminalis	.	.	.	4	.	.	.	Wilg
Castanea vulgaris	5	.	.	Tamme Kastanje
Quercus sessiliflora	7	Wintereik
Hedera helix	+	Klimop
Struiklaag hoogte	-2	-6	-3	-5	-1,5	-3	-5	m
Struiklaag dekking	20	30	30	80	5	60	20	%
	Kensoort Querceto - Carpinetum							
Carpinus betulus	2.2	+	.	+1	.	+1	.	Haagbeuk
	differentiërende soort Q.-C. asperuletosum							
c Fagus silvatica	+1	2	.	.	.	+1	2	Beuk

T A B E L I

HET QUERCETO - CARPINETUM

Opname No.	D360	H 28	H 34	D370	D372	D364	H 33	
Oppervlakte	200	100	40	50	30	200	30	m ²
Expositie	10 ^z zw	30 ^w	70 ^w	20 ^z	vlak	50 ^z zw	vlak	
Boomlaag hoogte	-25	-30	-10	-15	-20	-20	-25	m
Boomlaag dekking	90	90	100	60	90	100	70	%
Quercus robur	3	3	.	.	.	4	4	Zomereik
Fagus sylvatica	2	3	4	Beuk
Alnus glutinosa	2	Zwarte Els
Carpinus betulus	2	Haagbeuk
Corylus avellana	.	.	2	Hazelaar
Sambucus nigra	.	.	2	Vlier
Salix cf. viminalis	.	.	.	4	.	.	.	Wilg
Castanea vulgaris	5	.	.	Ramme Kastanje
Quercus sessiliflora	7	Wintereik
Hedera helix	+	Klimop
Struiklaag hoogte	-2	-6	-3	-5	-1,5	-3	-5	m
Struiklaag dekking	20	30	30	80	5	60	20	%
	Kensoort Querceto - Carpinetum							
Carpinus betulus	2.2	+	.	+1	.	+1	.	Haagbeuk
	differentiërende soort Q.-C. asperuletosum							
c Fagus sylvatica	+1	2	.	.	.	+1	2	Beuk
	Kensoorten Fraxino - Carpinetum.							
Prunus cf. avium	+1	+	+	.	.	+1	+	Zoete Kers
Acer pseudoplatanus	2.3	.	+	Es
Fraxinus excelsior	+1	Esdoorn
	Kensoorten Querceto - Fagetea							
Corylus avellana	2.2	+	+	4.3	.	3.3	.	Hazelaar
Crataegus monogyna	.	.	3	+1	.	.	.	Eenstijlige Meidoorn
Evonymus europaeus	.	+	Kardinaalsmuts
Cornus sanguinea	.	+	Kornoelje
Rhamnus cathartica	+1	.	Wegedoorn
	Begeleiders							
Sambucus nigra	.	.	+	Vlier
Quercus robur	.	+	.	2.2	.	.	.	Zomereik
a Sorbus aucuparia	+1	+1	+	Lijsterbes
Viburnum opulus	+1	.	+	.	.	+2	.	Gelderse Roos
Hedera helix	.	+	.	.	.	1.2	.	Klimop
a Lonicera periclymenum	+2	.	Kamperfoelie
Robinia ps. acacia	.	.	.	2.2	.	.	.	Acacia
Populus alba	+2	.	Witte Abeel
Kruiddlaag hoogte	-0,5	-1	-0,3	-1	-1	-1,5	-0,4	m
Kruiddlaag dekking	60	90	100	80	90	100	80	%
	Kensoorten Querceto - Carpinetum							
Stellaria holostea	+1	2.3	.	.	1.2	2.3	.	Grootbloemmuur
Carpinus betulus	+1	+1	.	Haagbeuk
Vinca minor	.	.	3.3	+3	.	.	.	Maagdepalm
Chaerophyllum tem.	.	.	.	1.1	.	.	.	Dolle Kervel
	diff. soorten vochtige sub-associatie-groep							
Urtica dioeca	.	.	.	+1	+1	.	.	Grote Brandnetel.
o cf. Festuca gigantea	1.2	.	.	Reuzenzwenkgras
c Carex remota	x.2	+2	Wijdaarzegge
	diff. soorten Q. - C. asperuletosum							
Melica uniflora	1.2	4.4	Parolgras
Fagus sylvatica	.	.	+1	Beuk
Dryopteris fil. mas	.	.	+1	Mannetjesvaren
	Kensoorten Fraxino - Carpinion							
Stachys silvaticus	+2	.	+1	Bosanddoorn
Prunus cf. avium	.	.	.	+1	.	+1	.	Zoete Kers
Brachypodium silv.	.	+2	.	.	.	1.2	.	Boskortsteel
Acer pseudoplatanus	+1	.	.	.	+1	.	.	Es
Melandrium dioecum	.	.	.	+2	.	.	.	Dagkoekekoeksbloem
Galium silvaticum	.	1.1	Boswalstro
	Kensoorten Fagetalia							
Lamium galeobdolon	2.3	3.3	3.4	+2	.	.	3.3	Gele Doventel
Milium effusum	1.2	+2	.	.	2.2	+2	.	Gierstgras
Viola sylv. cf. riv.	2.2	+2	+2	Bos (Rivins?)-viooltje
Poa nemoralis	.	.	.	1.3	2.2	+2	+2	Schaduwgras
Polygonatum mult.	+1	.	.	.	+1	.	.	VaeltbloemSalomonszegel
Arum maculatum	+1	Aronskelk
Phyteuma spicatum	2.3	.	.	Rayunzel
Scrophularia nodosa	+1	.	.	.	+1	+2	.	Helmkruid
Alliaria officinalis	.	.	.	2.2	.	.	.	Loek zonder Loek
Rumex sanguineus	+1	.	.	+1	+2	+1	.	Blôdzuring
	Kensoorten Querceto - Fagetea							
Corylus avellana	.	.	.	+1	.	+1	.	Hazelaar
Geum urbanum	+1	.	.	3.3	.	+2	.	Stinkende Gouwe
Crataegus monogyna	.	.	.	+1	.	.	.	Eenstijlige Meidoorn
Moehringia trinervia	.	+1	.	.	.	+2	.	Drienerfmuur
	Kensoorten Querceto - Fagetea							
	.	.	.	+1	.	.	.	Ruig Klokje

	Kensoorten Querceto - Carpinetum							
Stellaria holostea	+1	2.3	.	.	1.2	2.3	.	Grootbloemuur
Carpinus betulus	+1	+1	.	Haagteuk
Vinca minor	.	.	3.3	.	+3	.	.	Kraagdepalm
Chaerophyllum tem.	.	.	.	1.1	.	.	.	Dolle Kervel
	diff. soorten vochtige sub-associatie-groep							
Urtica dioeca	.	.	.	+1	+1	.	.	Grote Brandnetel.
o cf. Festuca gigantea	1.2	.	.	Ruuzenzwenkgras
o Carex remota	x.2	+2	Wijdaarzegge
	diff. soorten Q. - C. asperulatosum							
Melica uniflora	1.2	4.4	Paarlgas
Fagus sylvatica	.	.	+1	Beuk
Dryopteris fil. mas	.	.	+1	Mannetjesvaren
	Kensoorten Fraxino - Carpinion							
Stachys silvaticus	+2	.	+1	Besandcoorn
Prunus cf. avium	.	.	.	+1	.	+1	.	Zoete Kers
Brachypodium silv.	.	+2	.	.	.	1.2	.	Boskooftsteel
Acer pseudoplatanus	+1	.	.	.	+1	.	.	Es
Melandrium dioecum	.	.	.	+2	.	.	.	Dagkoekebloem
Galium silvaticum	.	1.1	Boswalstro
	Kensoorten Fagetalia							
Lamium galeobdolon	2.3	3.3	3.4	+2	.	.	3.3	Gele Dovenetel
Milium effusum	1.2	+2	Gierstgras
Viola sylv. cf. riv.	2.2	+2	.	Bos(Rivins?)-viooltje
Poa nemoralis	.	.	.	1.3	2.2	+2	+2	Schaduwgras
Polygonatum mult.	+1	.	.	.	+1	.	.	VoelbloemSalomonszegel
Arum maculatum	+1	Aronskelk
Phyteuma spicatum	2.3	.	.	Rapunzel
Scrophularia nodosa	+1	.	.	.	+1	+2	.	Helmkruid
Alliaria officinalis	.	.	.	2.2	.	.	.	Look zonder Look
Rumex sanguineus	+1	.	.	+1	+2	+1	.	Bladzuring
	Kensoorten Querceto - Fagetea							
Corylus avellana	.	.	.	+1	.	+1	.	Hazelaar
Geum urbanum	+1	.	.	3.3	.	+2	.	Stinkonde Gouwe
Crataegus monogyna	.	.	.	+1	.	.	.	Bonstijlige Meidoorn
Mochringia trinervis	.	+1	.	.	.	+2	.	Drienerfmuur
Campanula trachelium	+1	.	.	Ruig Klokje
	Begeleiders							
a Sorbus aucuparia	+1	+1	+1	Hazelaar
a Lonicera per.	.	.	.	+2	.	+2	.	Kamperfoelie
a Pteris aquilina	.	+1	.	.	.	+1	+2	Adelaarsvaren
a Frangula alnus	+1	.	Vuilboom
a Teucrium scorodonium	Valse Salie
a Deschampsia flex.	+2	Bochtige Smele
Hedera helix	2.3	+2	+2	.	1.2	4.4	+2	Klimop
Rubus sp.	2.4	.	+2	3.3	2.2	2.2	3.3	Braam
Holcus lanatus	.	.	.	+2	.	+2	.	Witbol
Lampsana commune	.	.	.	+1	.	+1	.	Akkerkool
Oxalis acetosella	2.3	.	+2	+2	3.3	+2	3.3	Witte Klaverzuring

Ranunculus repens	+2	+2	.	Kruipbterbloem
Quercus robur	+1	.	.	+1	+1	+1	+1	Zomereik
Dactylis glomerata	.	.	.	+2	1.2	+2	.	Kroptar
Glechoma hederacea	1.2	.	.	3.4	.	+2	.	Hondsdrif
Ranunculus acer	+2	.	.	.	+2	.	.	Scherpe Boterbloem
Rosa cf. canina	.	.	.	+2	.	.	.	Hondsroos
Luzula pilosa	.	+2	+2	Ruige Veldbies
Luzula maxima	3.3	Grote Veldbies
Taraxacum sp.	+1	.	.	+1	.	.	.	Paardebloem
Ceranium robertiana	+1	.	.	+2	.	.	.	Robertskruid
Aegopodium podagraria	.	.	.	+2	.	.	.	Zevenblad

Moslaag dekking 5 10 10 5 70 0 5 %

	Kensoorten Querceto - Carpinetum							
Catharina und.	+3	.	+3	.	4.4	.	+2	Rimpelmos
Eurinchium striatum	.	+2	Geplooid Ladderros
	Begeleiders							
Mnium hornum	1.3	2.3	+2	.	2.3	.	.	Gewoon Sterremos
Mnium rostratum	.	.	+2	.	2.3	.	.	Rondbladvig Sterremos
Plagiothecium dent.	.	.	2.3	Glanzend Platmos
a Polytrichum cf. att.	+3	Fraai Haarmos

o = tevens ordekensoort H. . Opnamen van Herman Passchier
a = afbrekende soort D. . Opnamen van Johan Dijk

- d 360 Voet van de Jansberg tegenover Hotel De Plasmol. Humeuze, grinthoudende bodem met veel bladhumus bedekt, waardoorheen voedselrijk water aan de oppervlakte komt.
- H 28 Voet van de Jansberg bij hotel De Plasmol. Bodem bestaande uit leem, zand en bladhumus.
- H 34 Jansberg, helling bij de moestuin van het Jansberghuis. Bodem bestaat uit zandige klei met weinig bladhumus.
- D 370 Milsbeek - Ottersum, dalwand van de Kroonbeek in de tuin van den Heer P. Linders.
- D 372 Jansberg, berm langs de oprijlaan van het Jansberghuis. Bodem humeus, zandig.
- D 384 Jansbergvoet bij het kruispunt Slangenpad - Holleweg. Bodem humeus zand; terrein zwakgolvend.
- H 33 Jansberg, wegrand bij het theehuisje. Bodem: zandige klei met veel blad.

Terwille van de kortheid en overzichtelijkheid zijn uit de tabel de niet belangrijke begeleiders, voorzover ze slechts 1x voorkwamen, weggelaten.

Opname nr.	D366	D373	H 36	H 47	D400	D390	H 48	
Oppervlakte	2500	2500	100	500	200	600	400	m ²
Expositie	10°zo	10°zo	30°o	20°zo	vlak	20°zo	30°z	
Booml. hoogte	-20	-20	-20	-20	--	-12	-20	m
Booml. dekking	40	60	60	90	--	70	90	%
kensoorten Quercion roboris-sessiliflorae.								
Betula verrucosa	2	3	.	.	.	(+)	.	Ruwe Berk
Quercus sessiliflora	+	+	.	.	.	4	.	Wintereik
Betula pubescens	.	.	3	+	.	.	3	Zachte Berk
b e g e l e i d e r s								
Castanea vulgaris	.	.	.	4	.	.	.	Tamme Kastanje
Quercus robur	2	2	4	3	.	+	2	Zomereik
Robinia ps. acacia	.	.	.	+	.	.	.	Acacia
Picea excelsior	+	+	Spar
Fagus sylvaticus	.	+	.	2	.	+	4	Beuk
Sorbus aucuparia	.	+	2	.	.	+	.	Lijsterbes
Pinus silvestris	+	.	Den
Struikl. hoogte	-4	-3	-5	-5	-5	-4	-4	m.
Struikl. dekking	10	40	40	41	90	70	10	%

kensoort Querceto - Betuletum								
Populus tremula	3	.	.	Ratelpopulier
Quercus sessiliflora	+2	2.2	.	.	.	3	.	Wintereik

kensoorten Quercion roboris sessiliflorae								
Betula pubescens	.	+1	+	Zachte Berk
Betula verrucosa	.	+1	.	.	+	.	.	Ruwe Berk
Lonicera per.	.	.	+2	Kamperfoelie
b e g e l e i d e r s								
Sorbus aucuparia	+1	+1	+	+	.	+	+	Lijsterbes
Quercus robur	+2	3.2	2	.	4	2	+	Zomereik
Picea excelsior	2.2	+1	+	Spar
Fagus sylvatica	+1	+1	2	+	.	.	+	Beuk
Frangula alnus	+1	+1	+	.	+	.	.	Vuilboom
Corylus avellana	.	.	+	Hazelaar
Salix aurita x	+	.	.	Geoorde Wilg
Kruidl. hoogte	-1	-1	-0,5	-0,5	-1	-1,5	-1	m.
Kruidl. dekking	60	70	60	40	60	80	60	%

kensoorten Querceto-Betuletum								
Populus tremula	+1	.	.	Ratelpopulier
Polypodium vulgare	+1	Eikvaren
Majanthemum bif.	1.2	.	.	+3	.	.	.	Dalkruid
diff. soorten Querceto sessiliflorae - Betuletum								
Quercus sessiliflora	+1	+2	Wintereik
Luzula pilosa	+2	Ruige Veldbies
Luzula maxima	.	.	.	+3	.	.	.	Grote Veldbies
diff. soorten Querceto-Betuletum molinietosum								
Molinia coerulea	.	+2	+2	+2	2.2	3.3	2.3	Pijpestrootje
Betula pubescens	+1	.	.	Zachte Berk
Agrostis stol.gen.J&W	.	.	.	+2	1.2	.	.	
diff. s. Querceto roboris - sessiliflorae								
v. Corydalis claviculata	+1	.	.	Rankende Helmbloem
v. Hieracium umbellatum	.	.	.	+1	+1	.	+1	Scherp-Havikskruid
kensoorten Quercion roboris sessiliflorae								
Betula pendula	.	+1	Hangende Berk
Lonicera per.	+2	.	+2	+2	+1	(+1)+2	.	Kamperfoelie
Melampyrum pratense	.	.	.	+2	1.1	+2	.	Hengel
Pteris aquilina	3.2	3.3	2.2	+2	.	4.4	2.1	Adelaarsvaren
b e g e l e i d e r s								
Deschampsia flexuosa	3.3	3.4	2.2	2.3	+2	1.2	3.3	Bochtige Smele
Vaccinium myrtillus	3.3	2.3	2.2	2.3	+2	1.2	3.3	Blauwe Bosbes
Quercus robur	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	Zomereik
Fagus sylvatica	+1	.	+1	+1	.	+1	+1	Beuk
Castanea vulgaris	+1	+1	.	+1	.	.	.	Tamme Kastanje
Calluna vulgaris	+2	+2	.	Struikhei
Rubus sp.	.	.	+1	+3	+2	.	.	Braam
Sorbus aucuparia	.	.	.	+1	+1	.	+1	Lijsterbes
Hedera helix	.	.	2.3	+3	.	.	.	Klimop
mosl. dekking	10	10	10	10	30	10	10	
diff. soorten Querceto-Betuletum molinietosum								
Polytrichum commune	+2	.	.	+2	+2	.	+2	Haarmos
Mnium hornum	1.3	.	+2	1.2	.	.	+2	Gewoon sterremos
diff. soorten Querceto roboris - Betuletum								
Dicranum scoparium	+2	+2	+2	.	1.2	2.3	.	Gaffeltandmos
Pleurozium schreberi	+2	2.3	.	Bronsmos
Pseudoscl. purum	2.2	.	.	Groot Laddermos
diff. soorten Querceto sessiliflorae - Betuletum								

Kensoorten Alnion									
Salix aura x cf. cap.	. +.1 +.1 . .	Geoorde(water?)wilg							
Calamagrostis lanc.	. . +.2 +.2 1.2 . . .	+2 Pluinstruisriet							
Osmunda regalis	. . . () . . . 3.4 . .	+2 Koningsvaren							
Myrica gale	2.2 . . . +.1	Gagel							
Struikvormende begeleiders									
Rubus sp.	. 2.2 +.2 +.1 +.1 2.2 . .	+2 Braam							
Frangula Alnus	+1 +.1 +.1 . .	Vuilboom							
Viburnum opulis +.1 +.1 . .	Gelderse Roos							
Carpinus betulus	. . . +.1	Haagbeuk							
Prunus spinosa	. +.1	Sleedoorn							

Phragmitetalia kensoorten									
Carex acutifolia cf. gr.	+2 +.2 2.3 . . 1.2 3.4 +.1 2.2	Moeraszegge							
Carex riparia	. 1.2 +.3 . .	Ceverzegge							
Carex paniculata	. 4.3 . . 2.3	Bultpluimzegge							
Carex gracilis 3.3	Scherpe zegge							
Phragmites communis	. +.1 . . +.1 2.2 +.2 . .	+2 Riet							

Molinietalia kensoorten									
Scirpus silvaticus	. . 2.3 . . 3.2 . . 2.3 +.2	Bosbies							
Lythrum salicaria	. . +.1 +.2 . . +.1 +.1 +.1	Kattestaart							
Lysimachia vulgaris	. +.2 . . 2.2 +.1 +.1 . .	+1 Wederik							
Eupatoria cannabi	. +.1 . . 1.2 1.2 +.2 1.1 2.2	Koninginnekruis							
Cirsium palustre +.1 2.2 +.1 . .	+1 Kale Jonker							
Filipendula ulm. +.1 +.1 +.2 2.2 2.2	Moerasspiege							
Equisetum palustre	. +.1	Lidrus							

Overige begeleiders									
Calluna vulgaris	+2	Struikhei							
Erica tetralix	+2	Dophei							
Molinia coerulea	3.3 . . +.2	Pijpestrootje							
Galium palustre	. +.2 +.2 +.1 . .	+1 Moeraswalstroo							
Galium uliginosum	. +.1 . . 1.1 1.1 .	Kleeverig Walstroo							
Athyrium filifem. 2.3 +.2	Wijfjesvaren							
Polystichum spin. +.1 +.1	Stekelvaren							
Corvolvulus sepium	. . +.1	Haagwinde							
Caltha palustris +.1 . .	Dotterbloem							
Stellaria uliginosa +.1 . .	Kraamuur							
Scutellaria minor +.1 () . .	Klein Glidkruid							
Luzula maxima +.2 . .	Grote Veldbies							

moslaag dekking 70 70 10 30 30 30 5 5 %

Kensoort Alnion									
Sphagnum squarosum	2.3 +.2 1.3 2.3 2.3 . . +.2 +.2	Hakig Veenmos							
Differentiërende soorten Alnetum cardaminetosum ? ?									
Catharina undulata	. +.1 . . . +.3	Rimpelmos							
Eurinchium striatum	. +.2 . . . +.2	+2 Geplooid Iaddermos							
Plagiochila aspl.	1.3 Varentjesmos							
Aneura multifida	. +.2	+3 Gegolfd Sterremos							
Mnium undulatum	. 2.2 . . +.3							
cf. Brachythecium riv. +.2							
Begeleiders									
Sphagnum sp.	4.5 . . +.3	Veenmos							
Aulacomnium pal.	2.2	Rood Viltmos							
Leucobryum glaucum	+2 2.3 . .	Kussentjesmos							
Calyptogeia trich.	1.1	Buidelmos							
Calliergonella cusp.	. 2.3 +.2 +.2	Puntmos							
Mnium hornum	. . . 1.2 . . 1.3 +.3	Groen Viltmos							
cf. Leptodictium rip.	. 1.2 +.2	Beekmos?							
Lophocolea bid. cf. bic.	. 1.2 . . 1.2 +.2 +.2	Kantmos							
Thuidium tamariscinum +.2 +.3 2.3	Wandmos							
Eurinchium stock. coll.	. 1.3 +.2 . .	+2 Rijk Iaddermos							
Mnium rostr. cf. affine	. 3.3 . . +.2 +.2	+2 Rondb. Sterremos							
Plagiothecium dent. +.2 +.2	Glanzend Platmos							
Betula sp. K.	. +.1 . . . +.1	Bark							

H . . Opnamen van Herman Passchier

D . . Opnamen van Johan Dijk.

D 362 Gouderd, berkenbosje, grondwater aan de oppervl. 200 m. van de bergvoet.

D 368 Jansbergvoet, elzenbosje, bij het Holse Ven, beneden de Quercoeto-Actuletum moliniotosum gordel. Grondwater aan de oppervlakte. Zwarte bladhumus

D 363 Gouderd, elzenbos aan de Jansbergvoet. Zwarte bladhumus. Grondwater 10 - 20 cm. boven de oppervlakte.

H 27 Gouderd, Jansbergvoet, grondwater aan de oppervlakte. Zwarte bladhumus

D 71 Gouderd, Jansbergvoet, hoogopgaand struweel langs een waterafvloeiing.

H 28 Jansbergvoet, zwarte kleetsnatte humus. Opname van 7 - 8 - 1939.

D 364 Helling Jansberg bij de voet boven Gouderd. Grondw. aan opp. zwarte humus.

H 29 Hellekuilbronnnetjesbos, bodem met veel strooisel en natte zwarte humus-

laag. Grondwater aan oppervlakte. Opname van 30-7-1938.

D 365 Hellekuil, bronnnetjesbos. Bodem dikke zwarte laag humus, waardoor het wa-

ter naar boven komt boven zandige bronbodem.

Terwille van de kortheid en overzichtelijkheid zijn uit de tabel de niet belang-

rijke, toevallige begeleiders weggelaten, voorzover zij maar 1 x voorkwamen.

dium van dit bos weer. Het beeld is echter niet geheel zuiver door een vrij sterke stroming van het grondwater over de oppervlakte, waardoor een sterke bromnetjesbos bijeen-ging ontstaat.

Hoe verder wij van de bergvoet komen zo zuurder en voedselarmer wordt het water, dat bij de noodzakelijke voortbeweging in horizontale richting zijn zouten aan de bodem afstaat en oplossende humus- en veenmoszuren niet meer neutraliseren kan. We komen in een uitgestrekte gagelwildernis, waarvan helaas geen opnamen voorhanden zijn. Naast gagel groeit er veel pijpestrootje en een enkele vuilboom. Op de bodem vormen verschillende veenmossoorten een dicht tapijt. Hier en daar is een poeltje met klein blaasjeskruid en een inzinking met wateraardbei. De gagelwildernis is op te vatten als het initiaalstadium van het sporken-wilgenbroek. De gagel is hierbij de enige tamelijk trouwe kensoort van die gemeenschap; pluimstruisriet en hakig veenmos zijn dat voor het verbond.

Het gagelstruweel ontwikkelt zich echter slechts dan tot een sporken-wilgenbos, wanneer het grondwater niet te veel salin is. Onder te oligotrophe omstandigheden gaat de ontwikkeling een andere kant uit en dat zien we in de Gouidert op grote afstand van de bergvoet en in de oostelijke moerassen dichtbij. Meestal via een stadium met veel vuilboom, enkele wilgen en flink wat zachte berken, het berken-wilgenbroek van Meyer Drees, komen we tot gesloten berkenbosjes, waaronder de struiken uit het elzenverbond slechts een armetierig bestaan leiden en allengs verdwijnen. We zijn in het berkenbroek beland, een associatie van het *Quercion roboris-sessiliflorae*, die dan ook verschillende kensoorten en trouwe begeleiders van dit verbond toont. Naast de zachte berk zijn associatie-kensoorten rambes en stekende wolfsklauw; deze zijn uiterst zeldzaam en ontbreken dan ook in de berkenbosjes van de Jansbergvenen. Opn. D 362 geeft een stadium uit deze ontwikkeling weer: gagel stond hoofdzakelijk aan de buitenkant en was binnen in het bosje afwezig of doodgaand.

Op enkele plaatsen treden grotere of kleinere galigaanvelden op. Oostelijk van het betoniepaadje vonden we een groot galigaanmoeras van homogene samenstelling, die op gematigde oligotrophie wijst. De volgende opname werd hier gemaakt:

25 m², dekking 100%, vegetatiehoogte 1,5 m., moslaag 30%.

5.5.	galigaan	x.1 leverkruid	x.2 waternavel
1.1	riet	x.1 kattenstaart	3.3 puntmos
2.1	gagel	x.1 moerasspiraea	x.2 sikkelmos
x.1	berk	x.2 kruip.struisgras	1.2 veenvedermos
r	eik	x.1 kale jonker	

Galigaan heeft waarschijnlijk niet zo'n wijde oecologische amplitudo als riet. Wel groeit het soms dieper, maar meest veel voedselarmer. In w.Nederland wisselen galigaan- en rietvelden elkaar soms af. De eerstaankomende vormt vaak zo'n dicht wortelstokkennet en zo'n gesloten woud van stengels, dat er voor andere planten geen plaats is. Hier, waar door de relatief droge standplaats de vitaliteit verminderd is, heeft het riet, dat ook op deze standplaats de concurrentiestrijd best kan voeren, zich er tussen gedrongen. Op de duur zal zich ook hier een dicht gagelstruweel vormen. De randbegroeiing van dit moeras is ongemeen interessant en min of meer een bloemrijke molinionvegetatie. Karwij-sellie, leverkruid, pijpenstrootje, wederik, spiraea, bosrus, kattenstaart enz. bieden een bonte aanblik. Ook het betoniepaadje zelf is ten dele een, kunstmatig in stand gehouden, molinionvegetatie. Maar op deze en andere tot het pijpestrootjesverbond behorende begroeiingen kan eerst in een volgend nummer dieper ingegaan worden. Ditzelfde geldt voor een delicaat gezelschapje met fijne muurleucurvenbekjes, fraai geveerde steenbreek- en sierlijke muurvarrens, dat we op een muur bij het Jansberghuis aantreffen, en ook voor de talrijke nanocyperionfragmenten, waaronder zelfs de draadgentiaan niet ontbreekt.

III Het bronnetjesbos
 -----door Herman Passchier.

Tot het meest exquise, wat te bewonderen viel, behoorden de unieke bronnetjesbossen, het zgn. "kleine" en het "grote" bronnetjesbos. Deze brongebieden zijn omgeven door steil opstijgende heuvels, die bedekt zijn met zavel. Zelf zijn ze vlak en liggen ze beschut. We hebben hier te doen met het Alnetum glutinosae cardaminetosum. Deze uiterst vochtminnende en zeldzame (Twente-Plasmolen) plantengemeenschap vertoont grote verschillen met het hiervoor beschreven Alnetum glutinosae typicum. 't Laatste treffen we nl. aan op natte, voedselrijke bodem, met zuurstofrijk krachtig bewegend grondwater. Als differentiërende soorten t.o.v. het Alnetum glutinosae typicum vinden we hier Cardamine amara (Bittere veldkers), Chrysosplenium oppositifolium (paarbladig goudveil), Ajuga reptans (kruipend zenegroen) en equisetum maximum (reuzenpaardestaart), benevens in de moslaag: Eurhynchium striatum (geplooid laddermos), plagiochila asplenoides (varentjesmos) en aneura multifida. Het bronnetjesbos in de Hellekuij ('t "grote") vertoont opmerkelijke verschillen met het "kleine bronnetjesbos"! Alleen bij het grote bronnetjesbos hebben we te doen met het Alnetum glutinosae cardaminetosum, dat hier naar de droge zijde begrensd wordt door de op gronden met zeer voedselrijk grondwater (dat 't winters aan de oppervlakte komt) voorkomende subass, het Querceto-Carpinetum filipenduletosum. Als differentiërende soorten treffen we daarvan hier aan: Filipendula ulmaria (Moerasspiraea), Lysimachia vulgaris (vederik) en athyrium filix femina (wjjfjesvaren). Hoewel hier dus een overeenkomst bestaat tussen het Alnetum glutinosae cardaminetosum en het Querceto-Carpinetum, is de verwantschap met het Alnetum typicum toch duidelijker, waarom Meyer Drees deze plantengemeenschap tot het Alnetum rekende. De bodem bestaat uit een dikke laag zwarte humus (elzenbladeren) op een grove zandlaag en is door zijn grote beweeglijkheid moeilijk begaanbaar (Zie opn. H 64 en D 365).

Het kleine bronnetjesbos is geheel anders in zijn voorkomen. In tegenstelling tot het grote ontbreken hier de bronnetjes en is er ook geen vlakke vegetatie: de beekjesjes hebben er diepe slenken in uitgeslepen, die bedekt zijn met een prachtig groen kruidentapijt. De vraag rijst nu is de begrenzing van het Alnetum glutinosae cardaminetosum naar de vochtige zijde wel geheel juist; moet de vegetatie in de slenken, dus in de beekjes, die veel hoger op hun oorsprong vinden, niet apart worden beschouwd? Eveneens geldt deze vraag voor de steile randen van de beekjes (hier 30 - 40 cm. hoog). De opnamen, die volgen geven hier een beeld van: Allereerst, in H 37, 39 en 40 drie verschillende slenken met heldere snelstromende beekjes op zandgrond. Tot in diep (verder werd niet nagegaan) bestond de bodem uit zand, kiezel en keileem.

OPNAME	H 37	H 38	H 40	
Oppervlakte	4 x 2	3 x 2	3 x 3	m ²
<u>Kruidlaaf</u>	60%	100%	90%	
Phryosplenium opp.	3.3	5.5	4.4	Paarbladig goudveil
Pellia epiphylla	2.3	+2	2.2	Greppelrus
Ranunculus repens	-	-	+2	Kruipboterbloem
Galium palustre	+2	.	+2	Moeraswalstro
Agrostis cf. canina				
genuina	3.3	4.5	5.5	Kruipend struisgras
Mnium undulatum	+2	.	.	Gegolfd sterremos
Carex remota	+2	.	2.2	Wijdaarzegge
Epilobium palustre	+1	.	.	Moerasbasterdwederik
Filipendula ulmaria	.	.	+1	Moerasspiraea
Deschampsia caespitosa	+2	.	2.3	Smele
Valeriana officin.	+1	+1	+1	Valeriaan
Rumex acetosa	+1	.	.	Veldzuring
Carex elongata	2.3	.	.	Uitgerekte zegge
Chiloscyphus polyanth.	+3	+2	.	.
Calliergonella cusp.	+2	.	+2	Puntmos
Sphagnum squarrosum	.	.	+2	Hakig veenmos

Op de horsten was de nevenstaande vegetatie te vinden.

H 38, horst naast H 37 10 x 4 m²; veel bladhumus.

Boomlaag: 70%; tot 20 m. hoog.

<i>Alnus glutinosa</i>	2	Els
<i>Quercus robur</i>	4	Zomereik

Struiklaag: 50%; tot 3 m. hoog.

<i>Corylus avellana</i>	3	Hazelaar
<i>Sorbus aucuparia</i>	1	Lijsterbes
<i>Frangula alnus</i>	+	Vuilboom

Lianenlaag: 10% (Eigenlijk geen aparte laag; doordringt alle

Lonicera periclymenum +.2 Kamperfoelie (lagen)

Kruidlaag: 40%; tot 0,5 m. hoog.

<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	1.1	Rode bosbes
<i>Rubus spec.</i>	+.2	Draam
<i>Lonicera periclymenum</i>	+.2	Kamperfoelie
<i>Lysimachia vulgare</i>	+.1	Wederik
<i>Molinia coerulea</i>	+.2	Pijpestrootje
<i>Luzula maxima</i>	+.2	Grote veldbies
<i>Blechnum spicant</i>	+.2	Dubbelloof
<i>Polystichum Filix mas</i>	+.1	Mannetjesvaren
<i>Oxalis acetosella</i>	+.2	Bosklaverzuring
<i>Hedera helix</i>	+.2	Klimop
<i>Ceranium robertianum</i>	+.1	Robertskruid
<i>Carex remota</i>	+.2	Wijdaarzegge
<i>Deschampsia caespitosa</i>	+.2	Smele
<i>Sorbus aucuparia</i> (K)	+.1	Lijsterbes
<i>Ranunculus repens</i>	+.2	Kruipboterbloem
<i>Polygonatum multiflorum</i>	+.1	Veelbl. Salomonszegel
<i>Galium uliginosum</i>	+.1	Kleverig walstro
<i>Agrostis canina genuina</i>	+.2	Kruipend struisgras
<i>Corylus avellana</i>	+.1	Hazelaar
<i>Pteris aquilina</i>	2.1	Adelaarsvaren

Moslaag 10%

<i>Diplophyllum albicans</i>	+.2	. . .
<i>Mnium hornum</i>	+2.2	Gew. sterremos
<i>Brachythecium rutabulum</i>	+2	Stekelslaapmos
<i>Calyptogeia Trichomanis</i>	+2	Buidelmos
<i>F. Russula spec.</i>	1 ex.	Russula
<i>F. Marasmius spec.</i>	1 ex.	Taailing

Duidelijk is, dat we hier dus niet van het *Alnetum glutinosae cardaminetosum* kunnen spreken. Moeten we in de slenkvegetaties fragmenten zien van een associatie uit het *Cardamineto-Montion*? Er zijn verschillende factoren genoemd, die ervoor zouden pleiten.

Maar afgezien zelfs hiervan behoort dit kleine bronnetjesbos tot het schoonste, dat de Jansberg te bieden heeft; het is voor ons nog steeds een stil geluk, terug te denken aan die morgen, dat we ons verdiepten in de mysterien van licht, schaduw en stromend kristalhelder water, tussen het smaragdgroen goudveilig.

MEDEDELINGEN

B E S T U U R Voorz.: Joh.Dijk, Mr.Cornelisstr.44r Haarlem.
 Secr.-Peningm.: Herman Passchier, Gijsbr.v.Amstell.17 Zeist.
 Redacteur: Gaus Roskam, Admiralengracht 257" Amsterdam - W.
 Administrateur: Gerrit Harmsen, A. 38 Amerongen.
 Nat.Hist.secr.NJN: Mart Steenland, Merelstraat 21 Leiden.

Sinds de laatste ledenlijst uitkwam zijn de volgende adressen veranderd:

Leni Goudswaard	Corneillelaan 3	Utrecht.
Jo Harmsen	Haarlemmerdijk 46hs	Amsterdam-C.
Gerrit Harmsen	A 38	Amerongen
Rein v.d. Heide	Lawichse Allee 5	Wageningen
Cor Kelder	Zeeburgerdijk 65'	Amsterdam - O
Felix van Oosten	Fr. Valentijnstr. 110	Den Haag
Toos van Veen	Petrus Campersingel 243	Groningen
Frits v.Waateringe	Kribbestraat 13"	Amsterdam - Z.
Han Alta	A 38	Amerongen
Eldert Kortenoever	Beverwijkerstraatweg 103 N.Heemskerk	
Hans Kooy	Prinsengracht 848	Amsterdam - C.
Eens Sturm	Fr. Halsstraat 24bis	Utrecht

(Behoudens vakantie-Zon-en feestdagen, dan woont ie weer in Haarlem).

Agaat Bremer p/a Meyer, Stadionweg 60 Amsterdam - Z.